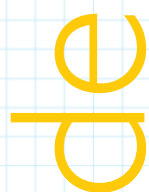

JAARPLAN 2023

 Klyster

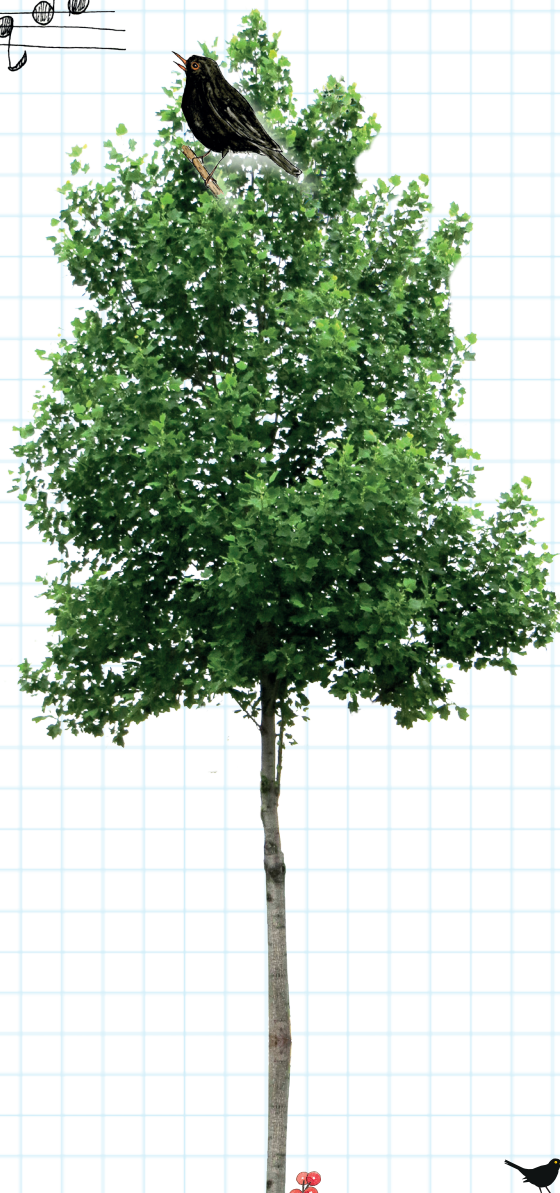
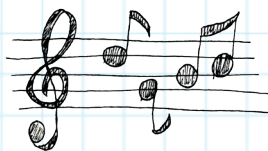
NME-Centrum regio Noordoost Friesland

INHOUDSOPGAVE

1. Voorwoord	5
2. NME De Klyster in een notendop	7
In dit hoofdstuk een korte beschrijving van NME De Klyster	
3. Doel en ambitie	9
4. Aanbod, Planning en Beleid	11
In dit hoofdstuk o.a. de educatieve bezigheden voor 2023	
Activiteitsaanbod scholen	
Uitleencentrum	
Ontwikkelen in 2023	
Ondersteuningsaanvragen 2023	
5. Personeelszaken en team	19
In dit hoofdstuk informatie over het klysterteam 2023	
6. PR en Communicatie	21
In dit hoofdstuk alle middelen en acties die ingezet worden voor PR, promotie, werving, media-aandacht en onderhouden van het scholennetwerk en samenwerkingsverbanden	
7. Financien	23
In dit hoofdstuk hoe financien geregeld zijn + de begroting 2023	
8. Longlist	25
In dit hoofdstuk zaken die opgepakt zouden moeten worden, omdat ze leiden tot groei, ontwikkeling, kwaliteitsverbetering en aansluiten bij actualiteit en bestuurlijke wensen, maar waarvoor geen budget en capaciteit is	
Bijlage Infographic	29
Bijlage Klysterteam	31

1. VOORWOORD

Voor u ligt het jaarplan 2023 van NME De Klyster.

Een ambitieus jaarplan waar het hele team graag de schouders onder wil zetten.

Het ontwikkelen van het scholenaanbod, het organiseren en ontwikkelen van de projecten, en het onderhouden van netwerk en PR, zal in 2023 meer personele capaciteit en financiering vragen. Dit is in de lijn van de ontwikkelingen van de afgelopen vier jaren.

It wurkje nei in folslein twatalich NME-sintrum sil yn 2023 syn gerak krije. Tenei kinne skoallen NME en Frysk tûk kombinearje en sa wurkje oan harren taalprofyl foar Frysk. In subsidzje fan de Provinsje Fryslân makket dit mooglik.

Daarnaast speelt de campagne “Ik bân natuer” een grote rol in 2023. Hier komen de beleidsterreinen Gezondheid/GGD en NME samen.

Grote thema's in 2023 zijn: **Bomen en Biodiversiteit**. Alle natuurgidsen schenken tijdens hun activiteiten extra aandacht hieraan. De voorstelling “De Eik was hier” van Tryater wordt door De Klyster aan de scholen aangeboden in combinatie met een natuurexcursie. Met de klas en het schoolplein als decor maken leerlingen kennis met de schoonheid én kwetsbaarheid van hun omgeving.

De grootste uitdaging wordt in 2023 de uitvoer van het jaarplan in combinatie met het schrijven van een nieuw beleidsplan 2024-2028 en het passend maken van taakomschrijving en -omvang van de 2 vaste medewerkers bij zowel uitvoer van de huidige taken als de ambities.

NME in de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel

Hart voor een groen en duurzaam Noordoost Friesland. De gemeenten streven naar een regio waar bewoners -jong en volwassen- een actieve bijdrage kunnen en willen leveren aan een duurzame toekomst: groen, leefbaar en veerkrachtig. NME De Klyster is sociaal instrumentarium dat ingezet wordt om beleidsdoelstellingen te realiseren.

De kerntaak van NME: basisschoolkinderen in contact brengen met de natuur, duurzaamheid en het landschap, waardoor een belangrijke basis wordt gelegd voor gezond, duurzaam en milieubewust gedrag.

Damwâld, maart 2023

Marjolein Staal
Teamleider De Klyster

2. DE KLYSTER IN EEN NOTENDOP

PLAATS BINNEN GEMEENTELIJKE ORGANISATIE

- ➡ De Klyster is een gemeentelijk NME-Centrum voor natuur- en duurzaamheidseducatie van Dantumadiel en Noardeast-Fryslân. De Klyster valt organiek onder het cluster Omjouwing en Economy, eenheid Ruimtelijk Beleid en Plannen.
- ➡ De Klyster vertaalt groene en duurzame beleidsthema's in educatieve onderwijs-programma's en draagt zo bij aan het realiseren van gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Bestuurders worden hierbij actief betrokken. Kortgezegd, NME is gemeentelijk instrumentarium.
- ➡ De Klyster faciliteert en stimuleert het basisonderwijs in de lessen natuur, gezond gedrag en duurzaamheid m.b.v. 1. een **Uitleencentrum** en 2. een **Activiteitsaanbod**. Daarnaast 3. **ontwikkelt De Klyster educatieve projecten** en 4. **ondersteunt/adviseert De Klyster derden**.
- ➡ Hiervoor is het nodig dat De Klyster een actief en scholennetwerk onderhoudt en deel uitmaakt van een provinciaal en landelijke NME-netwerk. Via deze netwerken wordt gecommuniceerd en wordt kennis en expertise opgedaan over de nieuwste ontwikkelingen en trends binnen het vakgebied.
- ➡ Het NME-Centrum is gehuisvest in Damwâld op terrein Botniahiem. De Klyster heeft een Uitleencentrum, Praktijkveld (buitenlokaal), Kantoor met twee werkplekken, Magazijn, Stalling voor opslag en een kleine Vergaderaccommodatie voor de vrijwilligers.

ANBI

De Klyster is geregistreerd als Algemeen Nut Beogende Instelling

COMITÉ VAN AANBEVELING

De Klyster heeft een comité van aanbeveling met daarin een aantal prominente Friezen die hun goede naam verbinden aan De Klyster.

SAMENWERKING

- ➡ De Klyster werkt samen met de Friese NME-Centra, Natuurmuseum Friesland, het provinciale IVN-consulentschap, terreinbeheerders en boswachters Staatsbosbeheer en It Fryske Gea, maatschappelijke organisaties en groene instanties in de regio.

⇒ HET KLYSTERTEAM:

Het Klysterteam is een hechte, trouwe en betrokken groep professionals en vrijwilligers die allemaal een band met de natuur hebben en dit graag over willen dragen aan de jongere generatie. Het klysterteam bestaat in 2023 uit 22 personen: 2 vaste medewerkers (1,3 fte), 6 ZZP-ers, 14 vrijwilligers (11 natuurgidsen en 3 vrijwilligers technische dienst).

⇒ Bestuurlijk betrokken: clusterhoofd Omjouwing en Economy, 2 wethouders, 5 bestuursleden van stichting Freonen fan de Klyster, 5 leden Comité van aanbeveling. Vanuit de gemeenten zijn betrokken wethouder Aant Jelle Soepboer van Noardeast-Fryslân en wethouder Gerben Wiersma van Dantumadiel en het clusterhoofd van Omjouwing en Economy Afke Kroes.

Natuurgidsen en vrijwilligers

Ieder jaar worden excursies geleid door gecertificeerde natuur- en wadgidsen en ZZP-ers. Deze natuurgidsen hebben een VOG en een Vrijwilligerscontract bij De Klyster. Ze ontvangen een vrijwilligersvergoeding conform de regelgeving van de Rijksoverheid.

Stifting Freonen fan De Klyster

Stifting freonen fan De Klyster is een stichting met een eigen bestuur met als doel het ondersteunen van De Klyster door subsidie aan te vragen voor grote projecten. Het bestuur doet dit op vrijwillige basis.

Financiën

- De Klyster heeft in 2023 een gemeentelijk werkbudget van € 49.400.
- Extern zal € 16.300 budget worden gegenereerd.
- Om de begroting van € 83.500 sluitend te krijgen en alle plannen te kunnen realiseren is een extra bedrag van de gemeenten van € 17.800 nodig.
- Eenmalig is € 20.000 provinciale subsidie binnengehaald voor het tweetalig maken van het NME-centrum.
- Stifting Freonen fan De Klyster vraagt om het jaar subsidie aan om bijzondere klysterprojecten financieel te ondersteunen. Dit zal in 2023 worden voorbereid.
- De scholen betalen een eigen bijdrage van 1 euro per kind bij deelname aan een activiteit en een jaarlijks lidmaatschapsbedrag van € 35 per school en 0,65 per leerling.
- Vrijwilligers ontvangen de wettelijke vrijwilligersvergoeding. Deze is in 2023 € 190 per maand en max € 1.900 per jaar en € 5 per uur. De vrijwilligers zijn via de gemeente Noardeast-Fryslân verzekerd.

De teamleider van De Klyster is verantwoordelijk voor de begroting en financiën. Aan het eind van het jaar wordt een financieel verslag en een eindafrekening gemaakt.

Belangrijke maatschappelijke thema's

- Klimaat en duurzame energie
- Circulaire economie
- Biodiversiteit
- Afvalreductie en hergebruik, zwerfafval
- Gezond gedrag
- Ecologische basisvorming
- Schone lucht en bodemkwaliteit
- Water en waterberging
- Landschap en cultuurhistorie
- Groene leefomgeving voor de jeugd
- In het bijzonder: Nationaal park Lauwersland, Nationaal landschap Noardlike Fryske Wâlden, It Bûtefjild, Wereld Erfgoed Waddenzee.

3. DOEL EN AMBITIE

Doel NME

Zorgdragen dat basisschoolkinderen een band opbouwen met de natuur en het landschap in de eigen leefomgeving, waardoor zij hiervan de waarde inzien, er later goed op zullen passen en in staat zijn duurzame keuzes te maken om zo op eigen wijze bij te kunnen dragen aan een duurzame, toekomstbestendige samenleving.

Bijdragen aan het realiseren van gemeentelijke beleidsdoelstellingen op het gebied van de grote duurzaamheidsthema's en natuur- en landschappelijke waarden.

Alle kinderen naar buiten en leren met **Hoofd - Hart - Handen**.

KERNTAKEN

- ➡ Basisschoolkinderen in contact brengen met de natuur, de omgeving en het landschap, waardoor een belangrijke basis wordt gelegd voor gezond en milieubewust gedrag nu en in de toekomst.
- ➡ Het organiseren van een jaarlijks aanbod aan natuurexcursies en buitenactiviteiten en de ontwikkeling van positieve kindvriendelijke duurzaamheidsprojecten voor basisschoolleerlingen in Noordoost Friesland.
- ➡ Het stimuleren, faciliteren en ondersteunen van leerkrachten basisonderwijs in hun lessen NME.
- ➡ **Het exploiteren van een NME-organisatie waarbinnen de randvoorwaarden worden geschapen die nodig zijn om bovenstaande kerntaken te realiseren.**

DOELGROEP

De primaire doelgroep is het basisonderwijs. In 2023 zijn dat 47 basisscholen inclusief 2 scholen voor speciaal basisonderwijs.

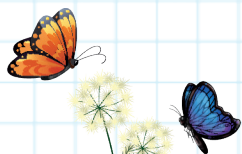
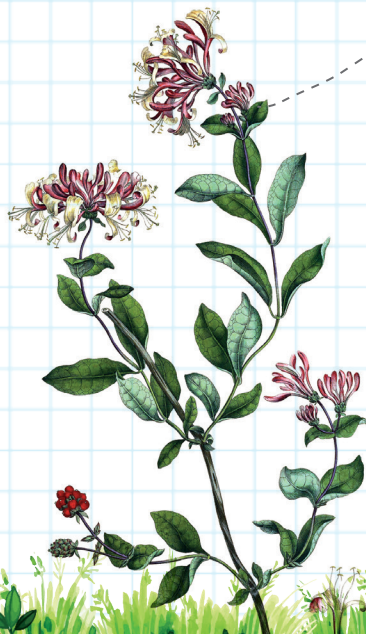
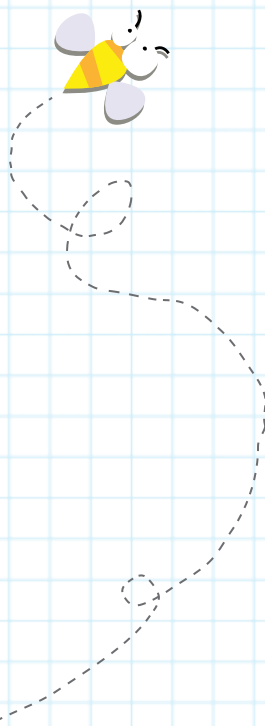

Scholennetwerk

De Klyster heeft een sterk scholennetwerk. De scholen zijn allemaal lid van de Klyster en hebben in het schoolteam een NME-contactpersoon als aanspreekpunt.

Ambitie

100% bereik van alle 47 basisscholen met in totaal ongeveer 6000 leerlingen.

4. AANBOD, PLANNING EN BELEID 2023

- ⇒ In 2023 is in het eerste semester het project **De Eik was hier** en in het tweede semester het project **Bomen en Biodiversiteit** het grote thema.
- ⇒ Het jaar staat tevens in het teken van de **campagne Ik ben natuur**.
- ⇒ Scholen worden in 2023 opgeroepen om een **Himmeldag, Boomfeestdag, Buitendag, Duurzaamheidsdag** te organiseren. De Klyster faciliteert.
- ⇒ In het aanbod staat het landschap en de natuur centraal. Excursies en projecten, 't Wad op, Fischen op Raais, Noardlike Fryske Wâlden, Flessenpost en Eendenkooien zijn voorbeelden van aanbod dat hierop aansluit.
- ⇒ De ondersteuningsuren van IVN worden ingezet voor **teamtrainingen voor 4 basisscholen**.
- ⇒ Verder wordt in 2023 het project **Biodiversiteit op begraafplaatsen** en **Vogel van de Week** voorbereid.
- ⇒ In 2023 wordt verder gewerkt aan het finetunen van de **nieuwe webapplicatie en het CMS** en het **Villeencentrum**.
- ⇒ Het hele jaar wordt in 2023 besteed aan het **tweetalig maken** van de website en het lesmateriaal.
- ⇒ Daarnaast wordt **NME-jaar 2024** voorbereid. In dit jaar zijn **Waterberging & Waterkwaliteit** en **Bodem & Biodiversiteit** grote thema's.

NIEUWE BELEIDSPLAN 2024-2028

- ⇒ In 2023 moet het nieuwe beleidsplan worden geschreven. Dit nieuwe beleidsplan zal afgestemd moeten worden op de ambities van de gemeenten Dantumadiel en Noardeast-Fryslân en moeten passen binnen de formatie die beschikbaar is voor de vaste krachten.
- ⇒ Wie dit beleidsplan gaat schrijven is op het moment van verschijnen van dit jaarplan nog niet besproken. In het **deelplan Implementatie Contourenschets 3.0** Cluster Omjouwing en Economy staat **Beleid Natuur- en Milieu educatie expliciet genoemd als één van de 10 disciplines van de eenheid Ruimtelijk Beleid en Plannen**. Het ligt in de lijn der verwachting dat net als de vorige keer, de teamleider en NME-coördinator van De Klyster dit zal doen.

ACTIVITEITENAANBOD SCHOLEN

2023 is in 2 semesters verdeeld. De scholen krijgen ieder semester een A2-poster met het NME-programma om op te hangen in de lerarenkamer. Daarnaast krijgt iedere groep een overzichtelijk wervend activiteitenboekje.

Scholen krijgen 31 activiteiten aangeboden.

In het schema hieronder staat welke activiteiten De Klyster organiseert in 2023 voor de 47 scholen in regio Noordoost-Friesland. Alle activiteiten worden gecoördineerd door de vaste medewerkers van De Klyster en uitgevoerd door ZZP-ers, vrijwilligers en/of samenwerkende partijen.

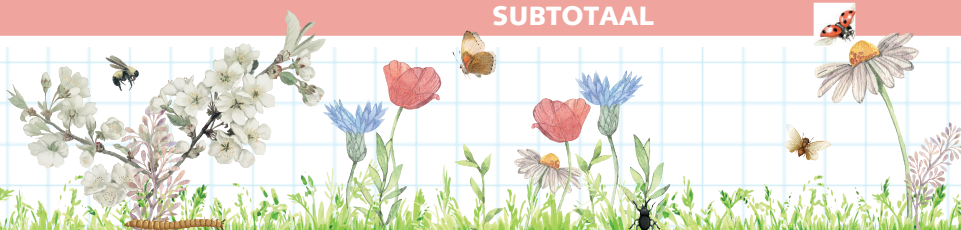

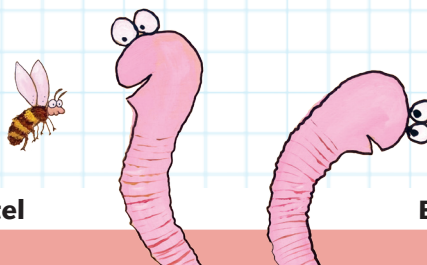
2023

PROGRAMMA ACTIVITEITENAANBOD

Jaarthema Bomen en Biodiversiteit en campagne ik b n natu r / ik b n natoer

Nr	Domein	Titel	Betrokken	Kosten
VOORJAAR				
1	Biodiversiteit - Flora & Fauna - Leefomgeving	Hommelpoject	10 scholen	2.500
2	Natuur - Biodiversiteit - Landschap - Flora & Fauna - Gezondheid	Natuurpad 't Landje Voorjaar	20 scholen	2.000
3	Bomen en Biodiversiteit - Klimaat	Voorstelling De eik was hier + Natuur-doe-les (dubbelprogramma)	20 scholen	6.000
4	Gezond gedrag - Leefomgeving - Groen schoolplein	Buitenlesdag	20 scholen	500
5	Huisdieren en Dierenbescherming - Burgerschap - Cultuur - Leefomgeving	Gastles Dieren verzorging	10 scholen	1.500
6	Flora & Fauna	Natuurpakket Vlinders	25 scholen	1.000
	Biodiversiteit - Natuur -	Voorjaarsexcursies	80 groepen	7.000
7	Natuurgebieden - Landschap -	• Voorjaarswandeling Geastmerbosk	10	
8	Flora & Fauna - Gezondheid -	• Maskerbijbende	10	
9	Leefomgeving	• Struinen op het Wad	15	
10		• Fisken op Raais	10	
11		• Natuuravontuur	10	
12		• 't Wad op	10	
13		• Pykje Fjouwer	15	
14	Gezondheid - Flora & Fauna - Biodiversiteit	Gastles Zaaier + Moestuinpakket	20	2.000
15	Huisdieren en Dierenbescherming - Burgerschap - Cultuur - Leefomgeving	Kuikentjes in de klas	10	1.000
16	Circulariteit, Zwerfafval	Himmeldei + gastles	10	geen kosten
SUBTOTAAL				23.500

Nr	Domein	Titel	Betrokken	Kosten
NAJAAR				
17	Gezondheid - Natuur	Campagne ik b�n natuur	47	7.500
18	Landschap - Natuur - Cultuurhistorie - Biodiversiteit - Flora & Fauna	Eendenkooien	5	1.000
19	Natuur - Biodiversiteit - Landschap - Flora & Fauna - Gezondheid	't Landje	20	2.000
	Biodiversiteit - Natuur – Natuurge-	Najaarsexcursies	80 Groepen	7.000
20	bieden - Landschap - Flora & Fauna -	• Veenkloosterbos	10	
21	Gezondheid - Leefomgeving	• Fredau en Redlef	10	
22		• Tolhuispark	10	
23		• Egelpad/Heksjespad	15	
24		• 't Wad op	10	
25		• Struinen op 't Wad	15	
26		• Bolletjes	10	
27	Landschap - Natuur - Biodiversiteit - Leefomgeving - Gezondheid	Noardlike Fryske Wâlden, takomst foar in unyk l�nskip	15 scholen	1.500
28	Klimaat - Biodiversiteit - Flora & Fauna	Boomfeestdag	2 scholen	1.500
29	Duurzaamheid - Mondiale vorming - Burgerschap	Dag van de Duurzaamheid - Voorleesdag	10 scholen	3.000
30	Flora & Fauna	Braakbalpluispakket	25 scholen	500
31	Biodiversiteit - Natuur - NP Lauwersmeer - Cultuur - Gezondheid	Flessenpost in NP Lauwersmeer	10 scholen	2.500
32	Biodiversiteit - Natuur - Leefomgeving - Landschap	KidzKlix natuurfotografie 	5 scholen	n.v.t. (subsidie)
SUBTOTAAL				26.500
TOTAAL				50.000

SDG'S WERELD DUURZAAMHEIDSDOELEN

Een aantal Activiteiten uitgelicht

In 2023 organiseert De Klyster 31 NME-activiteiten, waarvan hieronder een aantal projecten worden uitgelicht en extra toegelicht.

CAMPAGNE ik ben Natuur/ik bin natoer

- ➡ In het kader van het gemeentelijk beleid rondom gezond gedrag en bewegen, ontwikkelt De Klyster samen met de gemeentelijke JOGG-regisseur een bewustwordingscampagne. In deze campagne wordt de verbinding gelegd tussen educatie gezond gedrag en NME-educatie.
- ➡ De volgende 4 pijlers staan centraal: water drinken, gezond eten, bewegen, genoeg slaap. Al deze componenten hebben zowel een natuur als een gezondheidscomponent.
- ➡ De campagne is gericht op educatie, training team, schoolvoorlichting.

ZWERFAFVAL

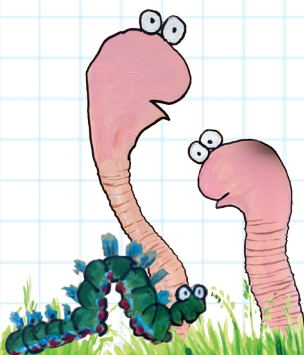
In de ergernis-top-10 staat al jaren lang met stip zwerfafval op nummer 1. Burgerschap gaat over de basisnormen en -waarden van onze samenleving. De basisschool is de uitgelezen plek om hiermee te oefenen. Een praktische en zinvolle manier om kort over het thema zwerfafval te werken is helpen om je eigen schoolomgeving op te ruimen tijdens een Himmeldei. De Klyster regelt met de gemeente dat al het materiaal geleverd wordt voor de Himmeldei. Alle leerlingen ontvangen na afloop een presentje en alle scholen die meedoen krijgen een afvalkwartet.

Hommels

Scholen krijgen vier weken lang een eigen hommenvolk op het schoolplein. Tijdens het hommelpoject leren de leerlingen wetenschappelijk onderzoek doen. De leerlingen krijgen als start een gastles van een bijdeskundige. Daarna doen ze onderzoek naar de hommels. Doel is bekend raken met de (meer)waarde van biodiversiteit en de meerwaarde daarvan voor natuur, cultuur en maatschappij.

Dit project sluit aan bij het gemeentelijke Biodiversiteitsplan. Onderdeel is dat de leerlingen ook daadwerkelijk bijdragen aan het vergroten van de biodiversiteit door een vierkante meter in te zaaien met bijvriendelijk zadenmengsel. Het project is ontwikkeld door hogeschool Van Hall Larenstein en geeft invulling aan het Silence of the Bees Bijenpact van De Klyster.

⇒ DE EIK WAS HIER

De Klyster biedt in mei 20 x een dubbel-programma aan: een theatervoorstelling + natuurles op school.

⇒ De Eik was hier is een kleine filosofieles over de verbondenheid met de allesomvattende natuur. Leerlingen gaan op ontdekkingsreis op de vierkante meter. Met de klas en het schoolplein als decor maken zij kennis met de schoonheid én kwetsbaarheid van hun omgeving. Aansluitend verzorgt een klystergids een bomen-beleef-en-teken-les. Cultuur en Natuur komen samen op het schoolplein.

DUURZAME VOORLEESDAG

Boomfeestdag

Biodiversiteit en Bomen zijn een belangrijk gemeentelijk thema's. In november 2023 organiseert De Klyster de gemeentelijke Boomfeestdag. De wethouders worden betrokken bij de boomplantactie.

Een actueel maatschappelijk thema is het planten van (meer) bomen. Ze zijn belangrijk in het tegengaan van klimaatverandering. Bomen leveren verschillende ecosystemendiensten: ze houden water vast, brengen verkoeling, filteren schadelijke stoffen uit de lucht en leveren voedsel, leefruimte en bescherming aan allerlei planten en dieren. Kortom: bomen werken voor een gezond klimaat!

⇒ Op dinsdag 10 oktober 2023 is het de 15e editie van de Dag van de Duurzaamheid en wordt op duizenden basisscholen een **voorleesactie** georganiseerd. De Voorleesactie is een laagdrempelige actie om aan de slag te gaan met duurzame ontwikkeling in de klas. Leerlingen ervaren dat duurzaamheid het nieuwe normaal is en ze ervaren dat hun handelen er toe doet.

⇒ Dit jaar laat De Klyster een Fries verhaal schrijven door een schrijfster uit de regio. De Klyster betreft burgemeesters en wethouders bij dit project door hen te laten voorlezen in de klas. De bestuurders gaan daarna in gesprek met de groep over duurzaamheid.

Opening buitenlokaal *Natuurbeleeftpaden 't Landje Eastrum*

In 2023 wordt het nieuwe natuurbeleeftpad van 't Landje en De Klyster geopend. Dit beleeftpad is in 2022 ontwikkeld met ondersteuning van het IVN. In het voorjaar en de herfst gaan leerlingen op ontdekking naar de soortenrijkdom en samenhang in de natuur op 't Landje. Voor de vrijwillige natuurgidsen wordt voorafgaand een training georganiseerd. Bestuurders worden bij de opening betrokken.

NOARDLIKE FRYSCHE WÂLDEN

Takomst foar in Unyk Lânskip

Sinds 2008 ontdekken ieder jaar zo'n 1.000 leerlingen hun eigen bijzondere leefomgeving: Nationaal Landschap de Noardlike Fryske Wâlden. De Klyster stond aan de wieg van dit unieke project: een natuurwerkdag op het erf van een boer in de buurt in combinatie met lessen over het nationaal landschap.

Ook in 2023 gaan leerlingen van de bovenbouw de boer helpen met het onderhoud (snoeien en zagen) van de elzensingels. Op school geeft de leerkracht les over het coulisselandschap en over wâldpiken en waarom zij zich zo thuis voelen in het smûk skaadzjend beamtegrien. Leerlingen worden opgeleid tot ambassadeur van het landschap.

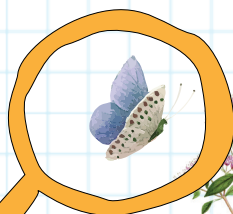
UITLEENCENTRUM

In 2023 staan de leskisten en veldwerkmaterialen klaar om uitgeleend te worden aan de basisscholen. De collectie wordt uitgebreid met een 5-tal nieuwe leskisten en veldwerkpakketten.

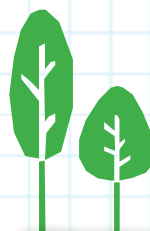

De haal- en brengservice wordt verzorgd door een vrijwilliger. Verder zullen alle lessen in het Fries vertaald worden in 2023, waardoor de leskisten ook in het Fries beschikbaar zijn.

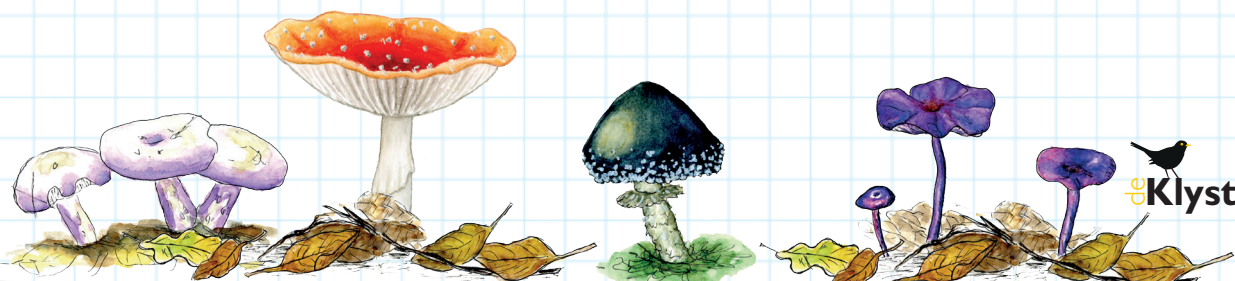
IN ONTWIKKELING 2023

- ➡ Project Biodiversiteit op Begraafplaatsen
- ➡ De tuin van Stip (tegels er uit, planten er in)
- ➡ Frysk en NME
- ➡ Beleidsplan De Klyster 2024-2028
- ➡ Aanbod 2024
- ➡ Vogel van de week (5 weidevogels)

ONDERSTEUNINGSVRAGEN DERDEN

- ➡ Hoe om te gaan met aanvragen voor ondersteuning en advisering in 2023 wordt besproken met het nieuwe clusterhoofd van De Klyster.

5. PERSONEELSZAKEN – TEAM

De Klyster werkt met een team van vrijwilligers en ZZP-ers. De personeelsadministratie met bijbehorende financiën voert De Klyster zelf. De vrijwilligers zijn via de gemeente verzekerd. Met elk individueel klysterteamlid wordt in 2023 een evaluatie- en voortgangsgesprek gepland.

VRIJWILLIGERS EN TEAM

- ➔ Het Klysterteam is een hechte, trouwe en betrokken groep professionals en vrijwilligers die allemaal een band met de natuur en de regio hebben en dit graag over willen dragen aan de jongere generatie.
- ➔ In 2023 worden excursies geleid door gecertificeerde natuur- en wadgidsen en ZZP-ers. De natuurgidsen hebben een VOG en een Vrijwilligerscontract bij De Klyster. Ze ontvangen een vrijwilligersvergoeding conform de regelgeving van de Rijksoverheid (in 2023 € 1.900 max per jaar).
- ➔ In 2023 werkt De Klyster met een team van 22 personen. Na ieder semester stelt de teamleider van De Klyster een uitbetalingsverzoek op voor de afdeling Financiën. De kosten worden afgeboekt van het klyster-budget.

Scholing en teambuilding

In 2023 wordt 2x een teamuitje georganiseerd. Doel van de uitjes is het delen van NME-ervaringen, inspireren en teambuilding. Het team wordt op de hoogte gesteld van de nieuwste ontwikkelingen bij De Klyster. Rond de kerstvakantie wordt het jaar gezamenlijk afgesloten met de traditionele kerstborrel voor betrokkenen bij De Klyster.

In 2023 worden in elke geval de volgende workshops verzorgd voor leden van het team:

- opleiding jeugdeducatiebegeleider
- workshop natuurbelevingspad 't Landje
- bijeenkomst over bodem en biodiversiteit (films en lezingen)

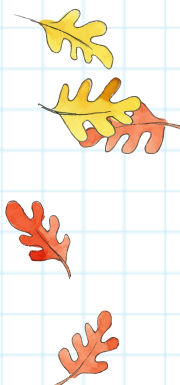
Herbeschrijving vaste functies

Door groei en ontwikkeling is de senior NME-er tevens teamleider van de 23 natuurgidsen/ projectmedewerkers. Het aansturen van het team, het schrijven van jaarplannen en -verslagen, beleidsplan, het opstellen van subsidieaanvragen en het verbinden van projecten en partijen is o.a. een flinke verschuiving binnen het takenpakket.

Door de organisatieveranderingen zijn de 4 DDFK-contactambtenaren, die voorheen klystertaken vervulden, weggefallen. Deze taken werden overgenomen door de senior. Dit zorgt voor taakverzwaring en taakuitbreiding. Door taakuitbreiding worden structureel over-uren gemaakt, die niet gecompenseerd kunnen worden. Door het wisselen van de leiding is wel steeds afgesproken dat hiermee aan de slag gegaan zou worden, maar tot nu toe is concrete actie telkens vooruit geschoven.

Voor het waarborgen van de continuïteit is vorig jaar een junior NME-coördinator aangesteld (de functie van administratieve kracht is komen te vervallen) conform de ambities uit het huidige beleidsplan. Eline van den Nieuwenhof is na haar stage en afstuderen in dienst gekomen als NME-coördinator. Echter de inschaling van de functie is nog niet op orde. Ook hierover is toegezegd dat er actie ondernomen zal worden, maar dit is tot op heden nog niet nagekomen.

Het is voor de klysterorganisatie en voor de motivatie van de vaste medewerkers van groot belang dat in 2023 stappen worden gezet en de toezeggingen worden nagekomen. Herbeschrijving, met bijbehorende herwaardering en omvang van taken ligt al jaren op de plank en is in de lijn van de ontwikkelingen en groei van De Klysterorganisatie. Tijd om daad bij het woord te voegen.

6. PR – COMMUNICATIE

Regelmatig zal **De Klyster** in 2023 de pers en media benaderen en verslag doen van de bezigheden van **De Klyster**. Dit genereert positieve nieuwswaarde voor de gemeenten. Bestuurders worden waar mogelijk een aantal keer betrokken bij acties van **De Klyster**.

De teamleider en NME-coördinator zullen in 2023 diverse landelijke en provinciale symposia van IVN, GDO en het NME-netwerk bijwonen om goed op de hoogte te blijven van de nieuwste ontwikkelingen, onderzoeken en regelingen op het gebied van NME en Duurzaamheid.

In 2023 wordt verder gewerkt aan de zichtbaarheid en uitstraling van **De Klyster**. De vindbaarheid van **De Klyster** wordt verbeterd door een vlag en bebording.

De Klyster post regelmatig nieuws op: facebook, instagram, de eigen nieuwspagina en zo nu en dan in Fan it Hûs.

WEBSITE EN CMS

- ➡ Op de website wordt nieuws van De Klyster gedeeld. Bezoekers kunnen op de website alles te weten komen over het brede aanbod van De Klyster.
- ➡ Online kan gereserveerd en geboekt worden. De website wordt door de teamleider en NME-coördinator actueel gehouden.
- ➡ De nieuwe website en het nieuwe CMS waarin alle bedrijfsprocessen worden geregeld werken nog niet optimaal. In 2023 gaat dit verder gefinetuned worden. De junior NME-coördinator is met deze taak belast.
- ➡ De website wordt in 2023 tweetalig gemaakt. Alle teksten worden vertaald en d.m.v. een vlag kan de taal aangegeven worden.

NIEUWSBRIEF

- ➡ Het streven is om in 2023 iedere maand een nieuwsbrief uit te brengen. De nieuwsbrief promoot de deelname aan NME-activiteiten van De Klyster en geeft informatie over landelijke NME-activiteiten. IVN-activiteiten die ook toegankelijk zijn voor het netwerk van De Klyster worden ook in de nieuwsbrief opgenomen.
- ➡ De nieuwsbrief wordt verzonden naar alle scholen, NME-contactpersonen, raadsleden, Colleges van B&W, klysterteam, relaties van De Klyster in en buiten de provincie.

Lezingen en presentaties

Eens in de vier jaar wordt een presentatie gegeven aan de raadsleden. In 2021 is dat voor het laatste gebeurd. De raadsleden en het college van B&W worden in 2023 o.a. doormiddel van de nieuwsbrief, jaarverslag, jaarplanning en de semesterboekjes op de hoogte gehouden.

Samenwerkingspartijen kunnen een verzoek indienen voor een lezing/presentatie in 2023.

In aanloop naar de provinciale verkiezingen zijn delegaties van politieke partijen van harte welkom een kijkje te nemen bij De Klyster.

SCHOLENNETWERK

➡ De Klyster heeft een sterk scholennetwerk. Alle 47 scholen zijn vrijwillig lid. Iedere school heeft een NME-contractpersoon in het docententeam. Via de NME-contactpersoon verloopt het contact met het hele schoolteam en directie.

➡ Het scholennetwerk is het "goud" van de Klyster, want dit is het kanaal om scholen te bereiken. Het netwerk vergt actief onderhoud. In de longlist staan wensen t.a.v. het onderhouden en verstevigen van dit scholennetwerk. In 2023 is er vanuit de provinciale ondersteuning van het IVN tijd om 4 schoolteams een NME-training te geven.

SAMENWERKING

De Klyster werkt samen met IVN, terreinbeheerders, natuurorganisaties en groene regionale verenigingen en collega NME-centra.

In 2023 wordt de IVN-ondersteuning ingezet voor het geven van teamtrainingen op scholen.

Ieder jaar heeft de teamleider een gesprek met de directeur van het IVN.

De Klyster is lid van het landelijke GDO-netwerk (gemeenten voor duurzame ontwikkelingen).

Overleg

- ➡ Drie keer per jaar vindt in 2023 een PFO plaats met de wethouders, het clusterhoofd en de vaste krachten van De Klyster.
- ➡ Regelmatig vindt overleg plaats met de eenheid Ruimtelijk Beleid en Plannen.
- ➡ Twee keer per jaar vindt het provinciale NME-overleg plaats tussen alle NME-centra en IVN.
- ➡ Twee keer per jaar is er een symposium + overleg met alle leidinggevende van NME-centra in het land, georganiseerd door het GDO.
- ➡ Drie keer per jaar komt het bestuur van stifting Freonen fan De Klyster bij elkaar. Marjolein Staal is lid van de vergadering en bereid deze met de secretaris voor.
- ➡ Met elk individueel klysterteamlid wordt in 2023 een evaluatie- en voortgangsgesprek gepland.

7. FINANCIËN

- ⇒ De Klyster krijgt ieder jaar budget van de gemeenten Dantumadiel en Noardeast-Fryslân en zorgt voor externe inkomsten voor het uitvoeren van het jaarplan.
- ⇒ In 2023 is de begroting € 83.500 euro (opgebouwd uit interne financiering en externe financiering). Dit bedrag wordt aangewend voor alle kosten behalve de salariskosten van de vaste medewerkers. De Klyster heeft in 2023 een gemeentelijk werkbudget van € 49.400. Extern zal € 16.300 budget worden gegenereerd. Om de begroting van € 83.500 sluitend te krijgen en alle plannen te kunnen realiseren is een extra bedrag van de gemeenten van € 17.800 nodig.
- ⇒ De scholen betalen een eigen bijdrage van 1 euro per kind bij deelname aan een activiteit en een jaarlijks lidmaatschapsbedrag van € 35 per school en 0,65 per leerling. Scholen kunnen alleen gebruik maken van de ondersteuning van De Klyster, wanneer ze lid zijn.
- ⇒ Vrijwilligers ontvangen de wettelijke vrijwilligersvergoeding. Deze is in 2023 € 190 per maand en max € 1.900 per jaar en € 5 per uur.
- ⇒ Het werkbudget wordt in het boekhoudsysteem bijgehouden.
- ⇒ Voor 2023 is de begroting:

Inkomsten

1. Gemeenten Dan en NE
2. a. Inverdiengeld/Extern

b. Extra nodig van Dan en NE (Turap)

Begroot

€ 49.400
€ 16.300+
€ 65.700
€ 17.800+
€ 83.500

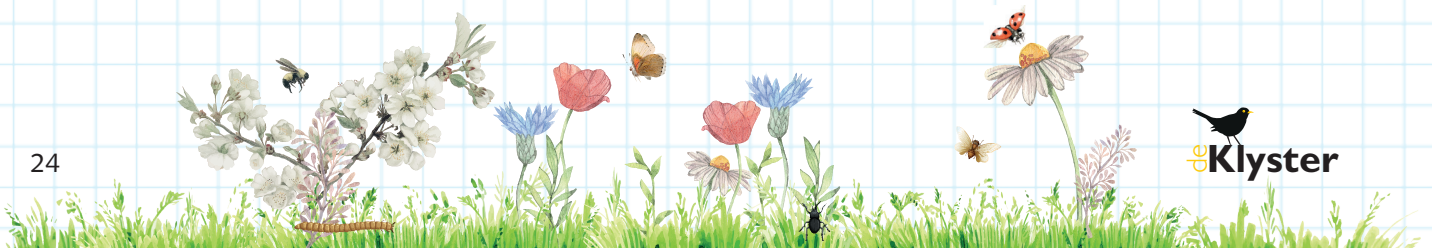
Uitgaven zoals opgenomen in boekhoudsysteem

3. Administratie /Exploitatie/Overig € 12.500
4. Vrijwilligers kantoor € 6.000
5. Uitleencentrum € 5.000
6. Aanbod activiteiten/Projecten (gidsen en ZZP-ers, materiaal) € 50.000
7. PR/Communicatie /Website € 10.000+
€ 83.500

NB: Om de begroting sluitend te maken is voorgesteld om € 17.800 via Turap te verkrijgen. Niet mogelijk binnen deze begroting: budget voor incidentele aanvragen. Niet meegenomen binnen de begroting: projectleiding Frysk en NME (voorstel is om dit o.a. uit de PR-post te bekostigen). Voor Frysk en NME is € 20.000 euro binnengehaald. Dit bedrag is niet in de begroting opgenomen, want moet richting Provincie volgens ingediende aparte begroting na afloop worden verantwoord. Het bedrag moet eerst voorgeschoten worden door de gemeenten. Hierover moet nog een afspraak met het clusterhoofd worden gemaakt.

PERSPECTIEFNOTA

- ⇒ Via de Perspectiefnota wordt in 2023 een structureel bedrag van € 20.000 (verdeeld naar rato over Dantumadiel en Noardeast) gevraagd om vanaf 2024 de begroting sluitend te krijgen.

8. LONGLIST

Hieronder staan wensen en ambities waarvoor binnen de huidige bezetting en begroting in 2023 geen ruimte en capaciteit is. In 2023 zullen deze ambities met het clusterhoofd en in een PFO met de wethouders worden besproken.

JUBILEUM/OPENING

Viering 25-jarig Jubileum / Opening Uitleencentrum

- ➡ In 2021 bestond De Klyster 25 jaar. Dit jubileum kon door corona niet gevierd worden. Bestuurders en team hebben aangegeven dat het een goed idee is om de opening van het vernieuwde Uitleencentrum te combineren met het Jubileumfeest en het Tweetalig maken van De Klyster.
- ➡ In 2023 wordt dit op de PFO-agenda en de agenda van het bestuur van de stifting Freonen geagendeerd.
- ➡ Kosten:
afhankelijk wensen bestuur - incidenteel

VERSTERKEN NETWERK

Alle scholen kennen De Klyster en zijn lid. Iedere school heeft een NME-contactpersoon aangewezen binnen het team. Contact verloopt alleen via de mail.

De Klyster krijgt regelmatig de vraag om een netwerkbijeenkomst te organiseren voor de NME-contactpersonen. Verder wordt De Klyster gevraagd om op school het NME-programma nader toe te lichten aan het docententeam en op die manier de leerkrachten te inspireren en van informatie te voorzien.

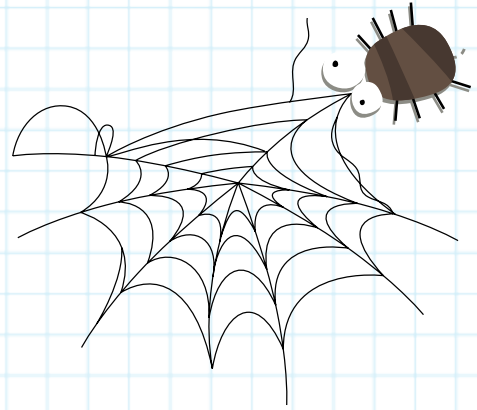
Het is de wens van De Klyster om ieder jaar live contact met de scholen te hebben over het NME-programma én zo tevens op de hoogte te blijven van de wensen en nieuwe ontwikkelingen binnen het primair onderwijs.

In een PFO met de nieuwe wethouders wordt dit punt in 2023 besproken.

Kosten:
extra fte - structureel - of projectbasis via inhuur

Inspelen actualiteit en vraag

- ⇒ De afgelopen jaren weten partijen De Klyster steeds beter te vinden. Dit heeft o.a. te maken met de nog altijd groeiende bekendheid van De Klyster, de expertise op gebied van NME-educatie, maar ook met urgente maatschappelijke thema's waar overheden verantwoordelijkheden hebben.
- ⇒ Ieder jaar komen er meer verzoeken binnen om samen te werken of projecten te ontwikkelen op het gebied van NME. Dit gebeurt zowel intern door bestuurders en collega's, als door scholen, burgers en groene organisaties.
- ⇒ Dat is verklaarbaar, immers via de kinderen kan aandacht geschonken worden aan actuele duurzaamheidsthema's en de jeugd is de toekomst.
- ⇒ Helaas moet De Klyster steeds vaker "nee" verkopen tegen deze ad-hoc-verzoeken, vanwege het ontbreken van personele capaciteit en financiële middelen.
- ⇒ Daarnaast beschikt De Klyster over een stevig scholennetwerk, waarvan de aanvrager graag gebruik wil maken. Ook hier moet vaak "nee" worden verkocht, vooral vanwege de kwaliteit, de concurrentie met het eigen programma, maar ook vanwege de korte termijn van indienen van het verzoek.
- ⇒ In 2023 gaat De Klyster de aanvragen van derden wederom monitoren (in 2022 waren het 36 verzoeken).
- ⇒ In een PFO met de wethouders wordt dit punt in 2023 besproken.
- ⇒ Kosten:
afhankelijk wensen college en raad - structureel/incidenteel

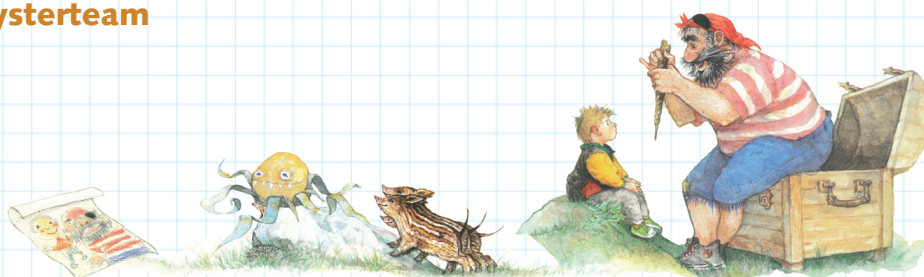

BIJLAGEN

Bijlage 1
Bijlage 2

Infographic
Klysterteam

BIJLAGE 1 INFOGRAPHIC

de Klyster BELEIDSPLAN 2020-2024

MISSIE

NME voor alle **BASISSCHOOLKINDEREN** in Noardeast-Fryslân en Dantumadiel

VISIE

De Klyster is dé educatie-expert die zich enthousiast en altijd in samenwerking met anderen inzet om jongeren te betrekken bij de **NATUUR**, het **LANDSCHAP** en **DUURZAAMHEID** in de eigen leefomgeving. En doen we door.

1. Scholen en leerkrachten te stimuleren om met leerlingen **naar buiten** te gaan en meesters en juffen te ondersteunen in hun lessen natuur- en duurzaamheidseducatie (**NME**).

2. Grote gemeentelijke thema's als biodiversiteit, energie, klimaat, gezond gedrag, zwerfafval, circulaire economie te vertalen in speelse schoolprojecten. Met als stip op de horizon de **Werelddoelen** (SDG's).

3. Projecten altijd dichtbij en **lokaal** aan te bieden in natuurgebieden in de buurt zoals Het Wad, NP Lauwersland, NL Noardlike Fryske Wâlden en in **samenwerking** met gemeenten en andere groene partijen.

4. Het onderhouden van een stevig scholennetwerk, het deelnemen aan professionele **landelijke netwerken**, **deskundigheidsbevordering** van het klysterteam, en nauwe samenwerking met IVN, SBB, It Fryske Gea, Landschapsbeheer Friesland en andere groene verenigingen.

PROGRAMMA'S

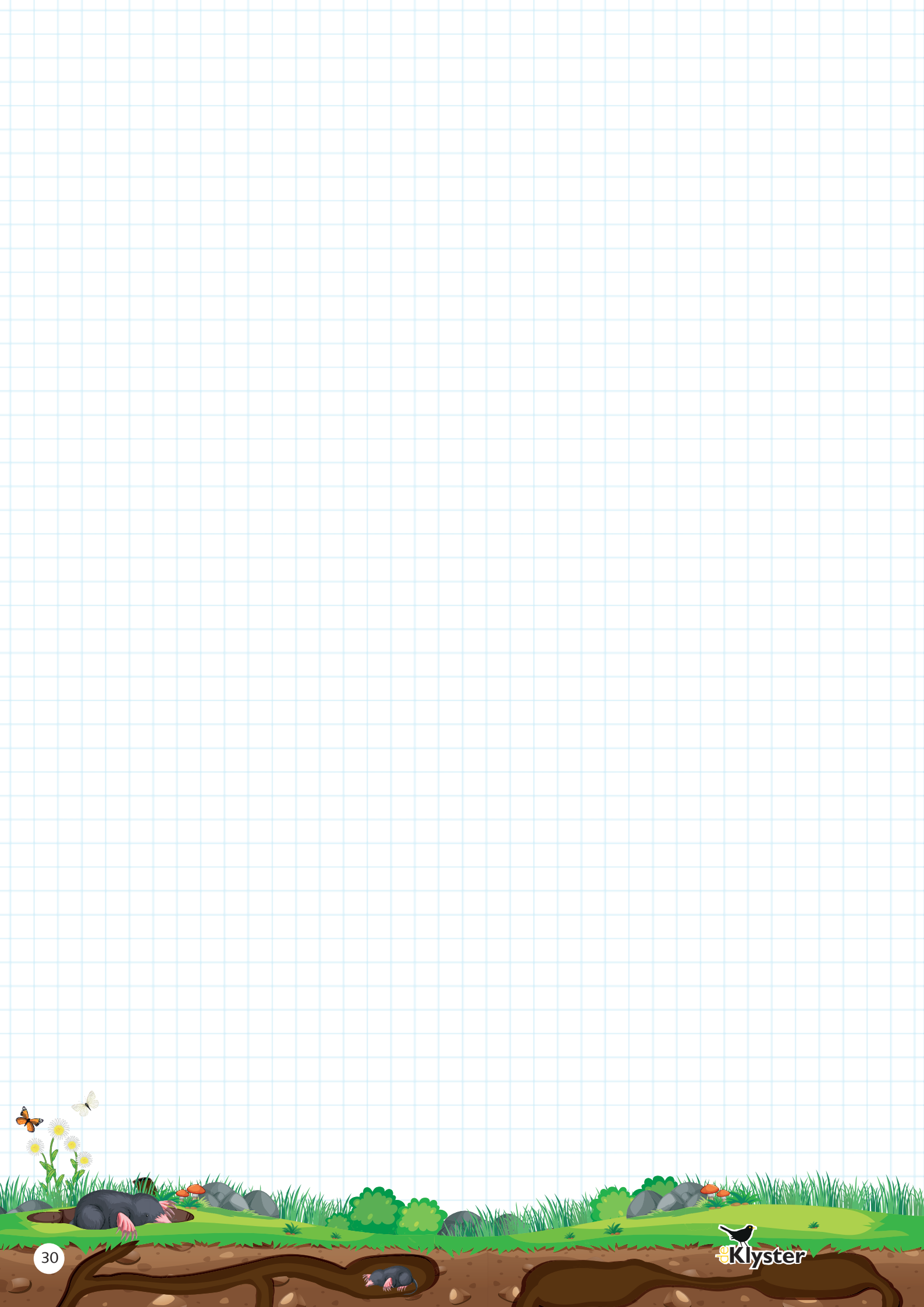
1. Tweejaarlijks **Activiteitsaanbod** Basisonderwijs met excursies, duurzaamheidsprojecten, pakketten natuur in de klas en gastlessen
2. **Uitleencentrum** NME Basisonderwijs met educatief materiaal, leskisten, veldwerkmateriaal
3. Ontwikkeling **Duurzaamheidsprojecten** en **Promotie NME**

IMPACT

1. 100% van alle scholen maakt gebruik van De Klyster.
2. Het Uitleencentrum is volledig gemoderniseerd en het lesmateriaal is gekoppeld aan de Werelddoelen.
3. Alle leerlingen hebben aan het eind van hun basisschoolperiode meerdere keren meegedaan aan een groot duurzaamheidsproject.
4. Alle scholen hebben binnen de 30% vrije ruimte een plek ingericht voor NME en leren met hoofd-hart-handen.
5. Alle kinderen naar buiten! De leerlingen gaan jaarlijks op pad en ervaren hoe mooi de natuur en het landschap in regio Noordoost Friesland is.
6. Budget voor actuele/incidentele duurzaamheidsprojecten.

KERNWAARDEN

NATUURBELEVING . DUURZAAMHEID . SAMEN

BIJLAGE 2 KLYSTERTEAM

TEAM 2023

Op de foto ontbreken Yvonne de Beer, Jentje Zaal en Anke Dijkstra.

